

VČELÍ COVID

Mezi včelaři se začíná mluvit o tom, že velké úhyny včelstev nejsou vinou jen kleštika včelího – varroa destructor – (**KVD). Včelstva jsou oslabována z mnoha stran.**

Včelaření je velice odborná činnost. Na řešení problémů se včelařením máme i samostatný výzkumný ústav. Hledání správných informací ze seriózních zdrojů bude do budoucna čím dál obtížnější. Imunita včel je z mnoha stran silně narušovaná. Délka života včelstev se snižuje tím, že včely žijí v trvalém stresu a v nevyhovujícím životním prostředí. Včely mají hlavně nedostatek vhodné a pestré pylové nabídky. Pyl je pro včely kvalitní bílkovina, která obsahuje i potřebné minerály. Včelař dokáže včelkám nahradit většinou pouze energetickou složku potravy svařením cukru. Včely potřebují rovněž hlavně v letním období kvalitní vodu.

Je třeba si uvědomit, že v průběhu kalendářního roku jsou v úlu včely krátkověké a dlouhověké. Včely krátkověké žijí a tvrdě pracují do 50 dní. Obrazně řečeno upracují se k smrti. Úly jsou přitom ještě na podzim plné včel. Musí se postarat o to, aby včely dlouhověké přečkaly 6 až 8 chladných měsíců. K obrovským úhynům včelstev dochází ale právě u včel dlouhověkých v měsících říjen, listopad. Úly jsou sice plné zimních zásob, ale včelu nevidět. Určit jednoznačně příčinu úhynů dlouhověkých včel není tak jednoduché.

Je několik důležitých faktorů, které mají výrazný vliv na úhyny včelstev. Primární problém je udržet na uzdě rozmnožování kleštika včelího - odborně roztoče varroa destructor **KVD**. V jedné včelí buňce se za dva měsíce narodí cca tři včely dělnice. Přitom z jednoho páru **KVD** se za stejnou dobu 2 měsíců rozmnoží na dva až tři tisíce dalších jedinců. Včelaření se tak dnes stává permanentním a nikdy nekončícím úsilím držet **KVD** v únosném množství. Kromě toho, že **KVD** včelu **vysiluje odsáváním jejich tukových zásob, je také hlavním roznašečem virových onemocnění včelstev**. Odborníci dnes znají 6 hlavních virových onemocnění včelstev. Přitom není k dispozici jediné antivirotikum pro včelstva. Vysílená včelstva následně snadněji podléhají hlavně virovým onemocněním.

Je známou skutečností, že se výrazně mění druhová pestrost a množství pylové pastvy pro včely. K úbytku kvalitní pastvy dochází zejména počínaje měsícem červen a později. Dnešní zemědělci pěstují především plodiny, které jim zaručí jejich ekonomiku. Ještě před 35 roky bylo pěstováno 7 hlavních produkčních plodin – pšenice, kukuřice, řepka, slunečnice, luštěniny, jetelotraviny a brambory. Nyní se prakticky vysévají 3 hlavní plodiny – pšenice, kukuřice a řepka. Pro včelstva je přínosná hlavně řepka a slunečnice. Jetelotraviny a luštěniny včelám většinou zoufale chybí. Krajina se výrazně mění v neprospěch potřeb včel. I plevelné rostliny jsou pro hmyz a včelstva zdrojem sladiny a pylu. Přitom již stávající dotační programy umožňují profesionálně hospodařícím zemědělcům osévat mezi širé lány tzv. biopásy. Jsou to rostliny, které zaručí pestrou a kvalitní pastvu pro dosud živořící zvěřinu i hmyz. Majitelé pozemků mohou obdržet z veřejných prostředků na tyto biopásy dotaci vykrývající ztráty z produkčních plodin. K realizaci biopásů může dojít jenom ochotou majitelů pozemků. Jednání s jednatelem majitelů pozemků v okolí Zlivi dosud nevedlo ke kýženým výsledkům. Polnosti v okolí Zlivi obhospodařuje nově společnost Agriprod Munice s.r.o. Kapitál společnosti je sloučen ze tří subjektů - ZOD Kolný, Agrochov Dynín a Epigon Ledenice.

Celkové úhyny včelstev v chladných měsících za celou ČR k dnešnímu dni nejsou dosud známé. Předpokládají se velké úhyny. Paradoxně jsou velké úhyny hlášeny u zkušených a

svědomitých včelařů, kteří poctivě dodržují schválenou metodiku ošetřování a léčení včelstev. Na posledním setkání včelařů celého okresu České Budějovice byly zveřejněny předpokládané úhyny včelstev. Včelstva, která mají svoji pastvu přímo v Českých Budějovicích, mají například úhyn pouze tříprocentní. Je obecně známo, že flóra ve větších městech je nejméně ošetřována chemicky a včelstva zde mají pestrou a kvalitní nabídkou zejména pylové snůšky. Po kontrolách úlů a odevzdávce zimní měli u včelařů v základní organizaci Zliv předpokládáme cca 50% úhyn včelstev. Definitivní čísla o úhynech včelstev v celé ČR budou známá až po jarním ošetření.

Chemický průmysl dodává do zemědělské výroby trvale nové pesticidy se stále rafinovanějšími účinky. Nezřídka vedlejší účinky chemikálii sledujeme až ex post. Obáváme se, že nebudeme schopni zvládnout všechna shora uvedená negativa, protože si mezitím sami vyrobíme nevědomky další nové problémy. Jsme si vědomi, že již nikdy nebude tak jednoduché chovat včelu medonosnou jako před zavlečením **KVD**.

Inteligentní a osvícená zastupitelstva obcí a měst **nechávají nyní své zatravněné plochy vysekávat střídavě maximálně ve třech sečích a v pásech**. Pozvolna se tak oživuje celý půdní organismus. Obce mají nyní kvalitní techniku na sečení ploch. Nechávají organickou hmotu – posečenou trávu vhodně rozprostřenou na ploše. Zdravá půda musí mít mimo minerální látky i organickou hmotu, která udrží vláhu, živočichy i mikroorganismy. Na rozkvetlých travinách se napase drobná zvěř i hmyz. V praxi se ušetří i nemalé náklady, které se dají z účetních dokladů jednoznačně vyčíslit.

Ve snaze pomoci včelařům zlepšit přísun bílkovin přímo ke včelám do úlů jsou vyvinuta a v omezené míře dostupná doplňková krmiva pro včely. Po konzultaci s Ing. Křišťůvkem z Biologického centra Akademie věd ČR v Českých Budějovicích jsme si opatřili menší množství těchto přípravků na bázi alga chlorella, které budeme moci aplikovat při podzimním a následně jarním léčení a ošetřování. Pro ilustraci jsem obdržel z AV ČB fotografie z elektronového mikroskopu **KVD**. Jedná se o samičky o průměru cca 2 mm. Včely asijské se s tímto parazitem dokázala úspěšně vypořádat. Naše včely medonosné si dosud na **KVD** nedokázala nalézt účinnou obrannou strategii.

Spolek včelařů Zliv sdružuje členy z obcí **Mydlovary, Zahájí a Zliv**. Zastupitelstva obcí Zahájí a Zliv přispívají pravidelně na činnost včelařské organizace. Zastupitelstvo obce **Mydlovary** za posledních 10 let **neposkytlo včelařům do ZO ČSV Zliv ani jedinou korunu**. Naopak cíleně přispívá pouze individuálně vybraným včelařům přímo v Mydlovarech. Pro ilustraci ceny léčiv a přípravků, které každoročně nakupujeme, se v letošním roce navýšili pro nás o 30 % a v sumární částce jsme objednávali léčiva za více než 11.000 Kč. Některým mydlovarským včelařům je z jednání zastupitelstva obce včele se starostkou Chalupskou a exstarostou Ciglbauerem stydno. Jsou včelaři, kteří bez bázně a hany berou, nestydí se a není jim stydno. Je smutné, když subalterní pracovník státní správy v čele zastupitelstva jedná tak, že se jeden diví, neb je mu divno; další smutní, neb je mu smutno. Asi jsou i tací, kteří si jen hoví a je jim přitom hovno. Takové jednání dlouhodobě sleduje jediné - **rozbít stávající včelařskou organizaci ve Zlivi**. Podle starostky Chalupské a zastupitelstva obce Mydlovary se asi není potřeba podílet na režii spolků, není třeba se podílet na nákupu léčiv a dělat včelařskou osvětu mezi dětmi. Jak jednoduché a elegantní je parazitovat. „Jen více tak chytrých, jako jsou mydlovarští zastupitelé v čele se státní úřednicí Chalupskou, a

bude konec se spolkovou včelařskou činností v celém státě.“ Pokud je mně známo, ani jeden ze včelařů ze Zlivi a Zahájí není proti tomu, aby si chytrí Mydlovarští založili vlastní včelařský spolek.

Podklady k příspěvku jsem čerpal z veřejně dostupných informačních zdrojů.

Zdeněk Marhoun, jednatel ZO ČSV Zliv
